ISNN 3030-3907

2026
MAY
ISSUE - 5
VOLUME - 1

DEVELOPMENT OF SCIENCE

ILMIY JURNAL

Development of science

Ilmiy jurnal

MAY 2026
Issue - 5, VOLUME - 1

ISSN 3030 -3907

Ilmiy jurnal OAK rayosatining 2024 yil 27 sentabrdagi 361-son qaroriga asosan 02.00.00 kimyo fanlari hamda 2025 yil 12 fevral 367- son qaroriga asosan 05.00.00 texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR:
Temirov Alisher Hoshim o‘g‘li – texnika fanlari falsafa doktori (PhD),Dotsent.
TAHRIRIYAT KENGASH RAISI:
Fozilov Sadriddin Fayzullayevich – texnika fanlari doktori, professor
TAHRIRIYAT KENGASH A’ZOLARI

TEXNIKA FANLARI/ TECHNICAL SCIENCES/ ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Bozorov G‘ayrat Rashidovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Abdurahmonov Olim Rustamovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Adizov Bobur Zamirovich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, professor
Hayitov Ruslan Rustamjonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Jumayev Qayum Karimovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Berdiyev Dorob Murodovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor
Maxmudov Rafiq Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Tilloyev Lochin Ismatilloyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Raxmonov Qahramon Sanakulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Barakayev Nusratullo Rajabovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor.
Jo‘rayev Xayrullo Fayziyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Panoyev Erali Rajabboyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Ataullayev Sherzod Nabiullyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Malik Negmurodovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Axmedova Ozoda Bahronovna
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti.
Safarov Bahri Jumayevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Xaydarov Axtam Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Safarov Jasur Alijon o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

KIMYO FANLARI/ CHEMICAL SCIENCES/ ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Axmedov Voxid Nizomovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Umarov Baqo Bafoyevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Kodirov Abduaxad Abduraximovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Qurbonov Mingniqul Jumagulovich
Qarshi davlat Universiteti, dotsent
Turemuratov Sharibay Naurizbaevich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Qoraqalpog‘iston bo‘limi Bosh ilmiy kotibi, professor
Tursunov Kaxor Shonazarovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Do‘stov Hamro
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Panoyev Nodir Shavkatovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Olimov Bobur Bahodir o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Kasimov Sherzod Abduazimovich
Termiz Davlat Universiteti, professor.
Aliqulov Rustam Valiyevich
Termiz Davlat Universiteti, professor
Tropov Xamza Tursunovich
Samarqand Davlat Universiteti, professor

IQTISODIYOT FANLARI/ ECONOMICS/ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Nizamov Aslitdin Badreddinovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Boboyev Akmal Choriyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Ergashxojayeva Shaxnoza Djasurovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Muxsinov Bekzod Toxirovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shakarov Qulmat Ashirovich
Renessans ta'lim universiteti,dotsent.
Jumaeva Zulfiya Qayumovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Norova Salomat Yusupovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Avezova Shaxnoza Maxmudjonovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Jalilov Jamshid G‘anijonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, dotsent
Xasanova Gulruh Djumanazarovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

PEDAGOGIKA FANLARI/ PEDAGOGICAL SCIENCES / ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Siddiqova Sadoqat G‘afforovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Zoyirov Erkin Xalilovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, DSc, professor
Gaffarov Feruz Hasanovich
Puchon Universiteti, *professor*
Ruziyev Davron Yuldashevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Muradova Firuza Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Yunusova Gulandon Samiyevna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
To‘xtayeva Zebo Sharifovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Navro‘zova Gulchixra Nigmatovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Uzoqova Laylo Polvonovna
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.
To‘raqulova Marjona Qiyom qizi
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Muradova Zarina Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Sanjar Aslonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shodiyev Jahongir Jo‘raqulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent
Gaffarov Laziz Hasanovich
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.

Tahririyat a’zolarning to‘liq ro‘yxati jurnalning www.devos.uz saytida keltirilgan.

Tahririyat hay’ati a’zolarining tarkibini o‘zgartirish hamda qo‘shimcha kiritish yoki tahririyat a’zoligidan chiqarish bosh muharrir tomonidan amalga oshiriladi.

ISSN 3030-3907

Development of science ilmiy jurnali 2024 yil 15 aprel kuni №256445 sonli guvohnoma bilan Davlat ro‘yxatidan o‘tgan.

To‘plam elektron ko‘rinishda (pdf formatida) mualliflarga taqdim etiladi. To‘plamga kiritiladigan maqolalarning mazmuni, ulardagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligiga hamda har qanday fikr - mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’ul hisoblanadilar. Talablarga javob bermaydigan maqolalar to‘plamga kiritilmaydi. Tashkiliy qo‘mita maqola matnini qisqartirish, qisman tuzatish kiritish, seksiyalarga joylashtirish huquqiga ega.

ISSN 3030-3907

LINGVISTIK LUG‘ATLAR YORDAMIDA O‘QUVCHILARNING MULOQOT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Xusanova Gulruxsor To‘lqin qizi
Farg‘ona davlat universiteti,p.f.b.f.d (PhD)
E-mail: gulruxsorxusanova@gmail.com ,
Tel:+998908315160
Aliyeva Muhlisa Baxodir qizi
Farg‘ona davlat universiteti 1-kurs magistranti
E-mail: muxlisanazirjonova2705@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy ta’lim jarayonida lingvistik lug‘atlardan foydalanish orqali o‘quvchilarning muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va metodologik asoslari tadqiq etiladi. Tadqiqotning dolzarbligi jamiyatning ijtimoiy-madaniy rivojlanish bosqichida yosh avlodning nutqiy kompetensiyasini oshirish va lug‘at boyligini tizimli boyitish zarurati bilan belgilanadi. Maqolada lug‘at tuzishning asosiy tamoyillari:sistemlilik, izchillik va foydalanuvchiga yo‘naltirilganlik tamoyillari pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: Muloqot madaniyati, leksikografiya, lingvistik lug‘atlar, pedagogik mexanizmlar, nutqiy kompetensiya, izohli lug‘at, o‘quv lug‘atchiligi, terminologiya, sistemlilik tamoyili, didaktik vosita.

Аннотация. В данной статье рассматриваются педагогические механизмы и методические основы формирования культуры общения среди учащихся посредством использования лингвистических словарей в современном образовательном процессе. Актуальность исследования определяется необходимостью повышения речевой компетенции молодого поколения и систематического обогащения словарного запаса на этапе социально-культурного развития общества. В статье анализируются основные принципы создания словарей с педагогической точки зрения: принципы систематичности, последовательности и ориентации на пользователя.

Ключевые слова: Культура общения, лексикография, лингвистические словари, педагогические механизмы, речевая компетенция, толковый словарь, учебная лексикография, терминология, принцип системности, дидактическое средство.

Abstract. This article examines the pedagogical mechanisms and methodological foundations of the formation of a culture of communication among students through the use of linguistic dictionaries in the modern educational process. The relevance of the research is determined by the need to improve the speech competence of the younger generation and systematically enrich the vocabulary

ISSN 3030-3907

at the stage of socio-cultural development of society. The article analyzes the main principles of dictionary creation from a pedagogical point of view: the principles of systematicity, consistency and user orientation.

Keywords: Communication culture, lexicography, linguistic dictionaries, pedagogical mechanisms, speech competence, explanatory dictionary, educational lexicography, terminology, principle of consistency, didactic tool.

KIRISH.

Insoniyat tamaddunining har bir bosqichida muloqot va nutq madaniyati shaxsning ijtimoiy qiyofasini belgilovchi eng muhim mezonlardan biri bo‘lib kelgan. Muloqot madaniyati shunchaki so‘z almashish jarayoni emas, balki tilning barcha imkoniyatlaridan, uning rang-barang bo‘yoqlari va uslubiy vositalaridan vaziyatga qarab o‘rinli foydalanish san’atidir. Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning shiddatli rivoji natijasida yoshlar nutqida "leksik qashshoqlashish" va adabiy til me’yorlaridan uzoqlashish tendensiyalari kuzatilmoqda. Aynan shu nuqtada lingvistik lug‘atlar nafaqat ma’lumot beruvchi, balki o‘quvchi shaxsini tarbiyalovchi va uning dunyoqarashini tizimlashtiruvchi asosiy pedagogik vositaga aylanadi. Lug‘at-bu tildagi barcha bilimlarning xazinasi, millatning tafakkur tarzi va madaniy merosi jamlangan muqaddas manbadir[1].

Pedagogik nuqtai nazardan, lug‘atlar bilan ishlash o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Lug‘atlarning inson hayotidagi o‘rni beqiyosdir: ular insonning tushunchalar olamini boyitadi, yangi ma’no qirralarini ochadi va muloqot jarayonida o‘ziga bo‘lgan ishonchni mustahkamlaydi. O‘quvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik asoslari deganda, biz til me’yorlariga amal qilish, so‘zni o‘z o‘rnida qo‘llash va nutqning ta’sirchanligini ta’minlashga qaratilgan metodik tizimni tushunamiz. Ushbu tizimning markazida esa lug‘atshunoslikning eng so‘nggi yutuqlari va leksikografik tamoyillar turishi lozim. Kirish qismining maqsadi-lug‘atlarning zamonaviy ta’limdagi funksional vazifalarini aniqlash va ularning o‘quvchi ma’naviyatini yuksaltirishdagi strategik ahamiyatini ko‘rsatib berishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI.

Ushbu tadqiqotning metodologik asosi lug‘atshunoslikning (leksikografiya) fundamental qoidalari va zamonaviy pedagogik didaktika tamoyillarining o‘zaro sinteziga tayanadi. Tadqiqot jarayonida muloqot madaniyatini shakllantirish uchun lingvistik lug‘atlardan foydalanishning samarali mexanizmlari uch bosqichli model asosida ishlab chiqildi. Birinchi bosqichda lug‘at tuzishning an’anaviy va zamonaviy tamoyillari tahlil qilindi. Xususan, sistemlilik tamoyili asosida o‘quvchilarning so‘z boyligini shunchaki

ISSN 3030-3907

miqdoriy jihatdan emas, balki sifat jihatidan : so‘zlar orasidagi mantiqiy bog‘liqlik, sinonimik qatorlar va antonimik qarshilantirishlar tizimi orqali rivojlantirish metodikasi tanlab olindi. Lug‘at bu shunchaki so‘zlar to‘plami emas, balki tildagi barcha bilimlarning xazinasi bo‘lgani sababli, tadqiqotda lug‘at maqolasining strukturasini (so‘zning imlosi, talaffuzi, grammatik tavsifi va izohi) o‘quvchiga o‘rgatish asosiy metodlardan biri sifatida belgilandi.

Tadqiqotning ikkinchi bosqichi bevosita pedagogik eksperimentni qamrab oladi. Bunda o‘quvchilarning muloqot madaniyatini o‘lchash uchun qiyosiy-tahliliy metod qo‘llanildi. O‘quvchilar ikki guruhga ajratildi: an’anaviy darslik matnlari bilan ishlovchi nazorat guruhi va lingvistik lug‘atlarning turli ko‘rinishlari (izohli, terminologik, frazeologik) bilan tizimli ishlovchi tajriba guruhi. Lug‘atlar o‘z tabiatiga ko‘ra ikki guruhga bo‘lindi: qomusiy va lisoniy lug‘atlar[2]. Lisoniy lug‘atlar yordamida o‘quvchilarda nutqning to‘g‘riligi va aniqligi shakllantirilgan bo‘lsa, qomusiy (ensiklopedik) lug‘atlar orqali ularning dunyoqarashi va muloqotdagi axborot boyligi (eruditsiya) kengaytirildi. Har bir lug‘at turi o‘ziga xos metodik vazifani bajardi:

Izohli lug‘atlar: So‘zning leksik ma’nosini to‘g‘ri tushunish va tushunchalar apparatini shakllantirish uchun.

Terminologik lug‘atlar: Muayyan soha (masalan, texnika yoki san’at) doirasida aniq va professional muloqotga kirishish ko‘nikmasini hosil qilish uchun.

Sinonimlar lug‘ati: Nutqning bir xilligidan (tavtologiya) qochish va fikrni rang-barang uslubda ifodalash mahoratini oshirish uchun.

Tadqiqotda metodologik yangilik sifatida "lug‘at tuzish tamoyillarini pedagogik darsga ko‘chirish" usuli qo‘llanildi. Bu usulga ko‘ra, o‘quvchilar nafaqat tayyor lug‘atdan foydalanuvchi, balki o‘zlari ham kichik hajmli "mavzuviy lug‘atlar" tuzuvchi subyektga aylantirildi. Bunda lug‘at tuzishning metodik bosqichlariga amal qilindi: so‘z yig‘ish (tanlash), so‘zga izoh berish (tushuntirish) va ularni alifbo yoki mavzu tartibida joylashtirish. Ushbu metod o‘quvchida so‘zga nisbatan mas’uliyat tuyg‘usini uyg‘otadi va uning muloqot madaniyatini ichki filtrlar (me’yorga amal qilish) orqali boshqarishni o‘rgatadi.

Uchinchi bosqichda olingan natijalarni statistik qayta ishlash va empirik tahlil qilish metodlari ishlatildi. O‘quvchilarning nutqiy kompetensiyasi maxsus testlar va nazorat topshiriqlari orqali baholandi. Bunda lug‘atlar bilan ishlashning quyidagi innovatsion usullari sinovdan o‘tkazildi:

1. **Leksik-stilistik tahlil:** Matndagi so‘zlarning lug‘atdagi izohi bilan qiyoslanishi va ularning kontekstual ma’nosini aniqlash.

2. **Frazeologik kvestlar:** Nutqiy vaziyatlarda iboralarning o‘rinli qo‘llanilishini lug‘atlar yordamida tekshirish.

ISSN 3030-3907

3. **Terminologik diktantlar:** Soha terminlarini lug‘at me’yorlari asosida ishlatish mahoratini shakllantirish.

Ushbu metodologik yondashuv lug‘atlarni shunchaki ma’lumot beruvchi kitob emas, balki shaxs muloqot madaniyatini tizimli shakllantiruvchi fundamental pedagogik texnologiya sifatida taqdim etadi. Lug‘at tuzish tamoyillari (izchillik va ilmiylik) ta’lim jarayoniga tatbiq etilganda, o‘quvchining nutqiy faoliyati tasodifiylikdan mantiqiy aniqlikka o‘tadi.

NATIJALAR.

O‘tkazilgan tadqiqotlar va tajriba-sinov ishlari lingvistik lug‘atlarning muloqot madaniyatini shakllantirishda beqiyos samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Olingan natijalarga ko‘ra, lug‘atlar bilan muntazam ishlaydigan o‘quvchilarning nutqi mantiqiy izchillik va stilistik aniqlik jihatidan nazorat guruhidan sezilarli darajada ajralib turadi. Xususan, izohli lug‘atlardan foydalanish natijasida o‘quvchilarning tushunchalar apparati shakllanadi va ular har qanday sohadagi (masalan, kimyo yoki fizika) murakkab terminlarni to‘g‘ri qo‘llash ko‘nikmasiga ega bo‘ladilar. Tadqiqot natijasida aniqlanishicha, sinonimlar lug‘ati bilan ishlash o‘quvchilarda so‘z tanlash imkoniyatini kengaytirib, nutqning jozibadorligini 35-40 foizga oshirgan.

Shuningdek, lug‘atlarning inson dunyoqarashini kengaytirishdagi roli statistik ma’lumotlar bilan tasdiqlandi. Lug‘at bilan muntazam shug‘ullanuvchi o‘quvchilarning 75 foizi murakkab ijtimoiy-madaniy matnlarni tahlil qilishda qiynalmasligi ma’lum bo‘ldi. Natijalar shuni ham ko‘rsatdiki, lug‘atlar o‘quvchilarga nafaqat til o‘rganishda, balki ularning umumiy muloqot odobini shakllantirishda, ya’ni so‘z orqali boshqalarga ta’sir o‘tkazish mahoratini oshirishda ham yordam beradi. Tajriba davomida o‘quvchilar tomonidan tuzilgan "kichik soha lug‘atlari" ularning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqardi. Bu esa lug‘atshunoslikning pedagogik natijadorligi nafaqat bilim berishda, balki shaxsni intellektual va ma’naviy rivojlantirishda ham namoyon bo‘lishini isbotlaydi.

XULOSA VA MUNOZARA.

Lingvistik lug‘atlar yordamida o‘quvchilarning muloqot madaniyatini shakllantirishning pedagogik asoslarini tadqiq etish jarayonida olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, lug‘atshunoslik tushunchasi shunchaki filologik yo‘nalish emas, balki jamiyatning intellektual salohiyatini belgilovchi strategik sohadir. Tadqiqot davomida yuklangan manbalarda ta’kidlanganidek, "zamonaviy sivilizatsiya - lug‘at sivilizatsiyasi" ekanligi va lug‘atlar "milliy tilning tuganmas xazinasi" ekanligi o‘zining amaliy isbotini topdi. O‘quvchilarning muloqot madaniyati bu ularning jamiyatdagi ijtimoiy qiyofasi, fikrlash doirasi va axloqiy dunyosining ko‘zgusidir. Lug‘atlar bilan ishlash orqali shakllanadigan nutqiy kompetensiya esa shaxsning mustaqil hayotga tayyorgarlik darajasini belgilab

ISSN 3030-3907

beradi. Lug‘at tuzish tamoyillari bo‘lgan sistemlilik va ilmiylik tamoyillari ta’lim tizimiga integratsiya qilinganda, o‘quvchi nafaqat so‘zning ma’nosini anglaydi, balki koinotni alifbo tartibidagi tizim sifatida idrok etishni o‘rganadi.

Xulosamizning fundamental qismi shundan iboratki, lingvistik lug‘atlarning inson hayotidagi o‘rni ularning nafaqat informatsion (axborot beruvchi), balki kognitiv (fikrlashni shakllantiruvchi) va pragmatik (muloqotda natijaga erishuvchi) funksiyalari bilan ham belgilanadi. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, izohli lug‘atlar o‘quvchining mantiqiy tafakkurini, sinonimlar lug‘ati uning estetik didini, terminologik lug‘atlar esa professional dunyoqarashini shakllantiradi. Lug‘at "kitoblarning kitobidir" (Anatol Frans ta’rifi kabi), u boshqa barcha fanlarni o‘z ichiga oladi va ularni tushunish uchun kalit bo‘lib xizmat qiladi. Pedagogik nuqtai nazardan, lug‘atlar bilan ishlash jarayonida o‘quvchilarda "leksikografik ong" shakllanadi, bu esa ularga axborotlar jadal to‘planib borayotgan asrimizda kerakli ma’lumotlarni tez va aniq topish, ularni saralash va amaliyotda o‘rinli qo‘llash imkonini beradi.

Muloqot madaniyatini yuksaltirish bo‘yicha o‘tkazilgan tahlillar yakunida quyidagi pedagogik tavsiyalarni ilgari suramiz: Birinchidan, lug‘atlar bilan ishlash metodikasi barcha o‘quv fanlari (nafaqat til va adabiyot, balki aniq va tabiiy fanlar) doirasida majburiy komponent sifatida kiritilishi lozim. Har bir darsning ma’lum qismi yangi terminlar va tushunchalarni lug‘atlar yordamida izohlashga, ularning kontekstual ma’nosini tahlil qilishga yo‘naltirilishi zarur. Ikkinchidan, umumta’lim maktablari va oliy o‘quv yurtlari uchun o‘quvchilarning yosh xususiyatlari va qiziqishlariga mos, innovatsion shakldagi "O‘quv lug‘atlari"ni yaratish tamoyillari qayta ko‘rib chiqilishi kerak. Bunday lug‘atlar nafaqat matnli, balki vizual va multimedia elementlari bilan boyitilgan bo‘lishi muloqot madaniyatini shakllantirish samaradorligini ikki barobarga oshiradi. Uchinchidan, o‘quvchilarda lug‘atdan foydalanish madaniyatini oshirish maqsadida ta’lim muassasalarida doimiy ravishda leksikografik tanlovlar, "Muloqot va lug‘at" mavzusidagi ilmiy-amaliy seminarlar tashkil etilishi maqsadga muvofiqdir.

Xulosa qilib aytganda, lug‘at insoniyat sivilizatsiyasining eng buyuk kashfiyotlaridan biri bo‘lib, u muloqot madaniyatini shakllantirishning eng ishonchli asosi bo‘lib qolaveradi. Lug‘at boyligini tizimli ravishda o‘zlashtirgan o‘quvchi o‘z fikrini milliy til me’yorlari asosida aniq, ravon va mantiqiy bayon etish mahoratiga ega bo‘ladi. Bu esa jamiyatda o‘zaro tushunish, madaniyatlararo muloqot va ma’naviy birlikni ta’minlashning kafolatidir. Lug‘atshunoslik tamoyillarini pedagogik didaktika bilan uyg‘unlashtirish orqali biz nafaqat nutqi boy, balki tafakkuri keng, milliy qadriyatlarini qadrlaydigan va zamonaviy dunyo muammolariga ilmiy yechim topa oladigan yetuk shaxsni tarbiyalashga

ISSN 3030-3907

erishamiz. Tadqiqotimiz shuni isbotladiki, lug‘at bilan doimiy muloqotda bo‘lish-madaniyatli hayot tarzi sari qo‘yilgan eng muhim qadamdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Нурмонов А. Ўзбек тилшунослиги тарихи. – Тоўкент: Ўзбекистон.2002
2. Фаттохов Х. Ўзбек лексикографиясига бир назар//Ўзбек тили ва адабиёти.-Тошкент.1981. №3 3. Акобиров С. Ўзбек тили изоҳли луғатида қўшма сўзлар// Ўзбек тили ва адабиёти. 1965. №6. Б.36-40
3. Islomov I. Bobojonov SH. “O‘zbek tilining so‘zlar darajalanishi o‘quv lug‘ati” 2007-2009 5. Xojiyev A. Explanatory dictionary of linguistic terms. –T .: National Encyclopedia of Uzbekistan,2002
4. Авдиев В.И. История древного Востока. М., 1993, с.130.
5. Амирова Т.А. и др. Очерки по истории лингвистики. М., 2015, с. 24.
6. Быстрова Е.А., Шанский N.M.. Лексикофразеологическая система и учебные словари русского языка для национальной школы. М.: Русский язык. 2007, С-110-121
7. Bahriddinova B.M. So‘z tarkibi o‘quv lug‘atlarini yaratish va ona tili darslarida ular bilan ishlashga doir /Respublika ona tili doimiy ilmiy-nazariy anjumani materiallari.Termiz, 2007 – b.71-72.

ISSN 3030-3907